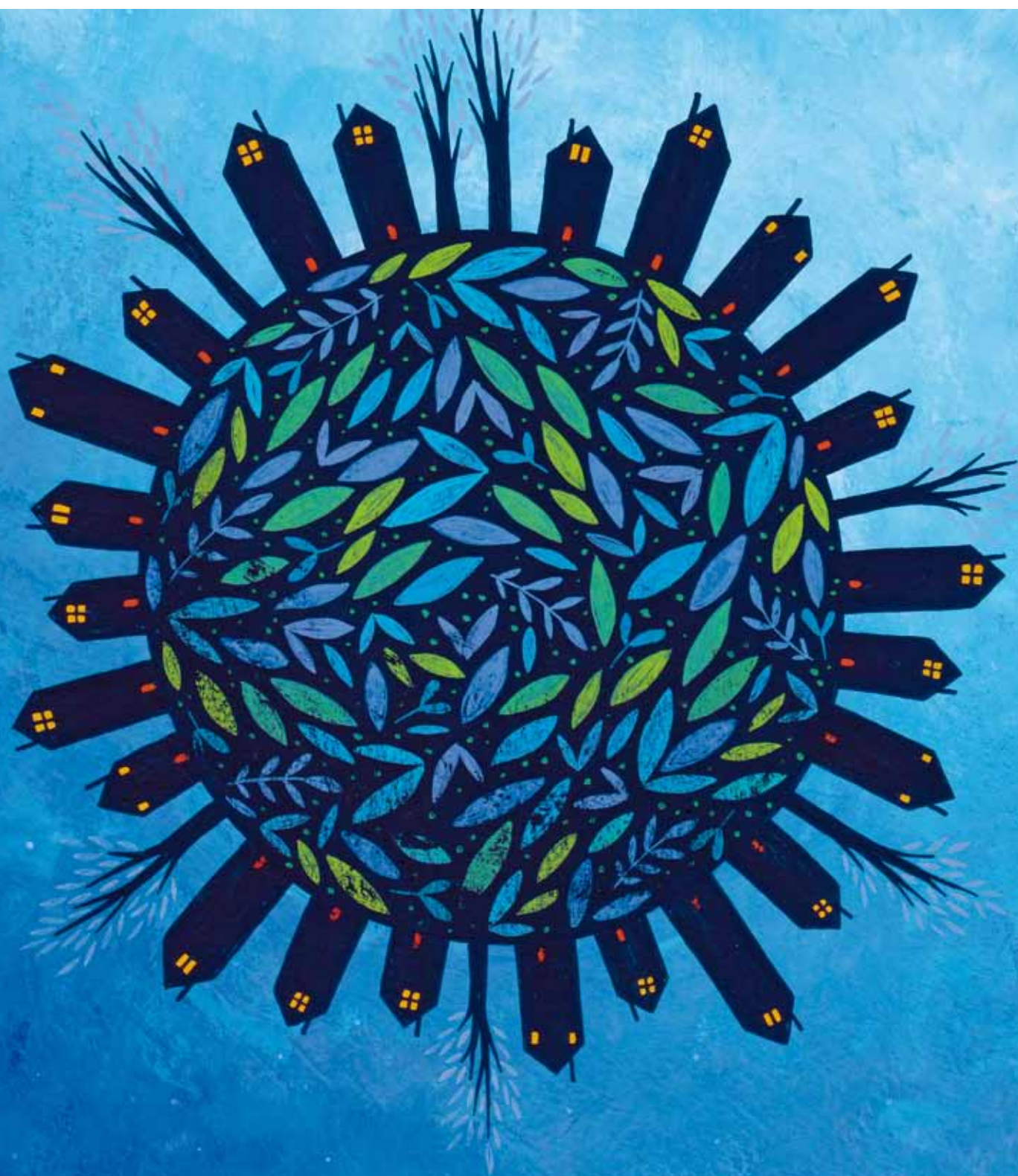

gyermekirodalmi lap
2023. március

NAPSUGÁR

HIDEG IS, MELEG IS

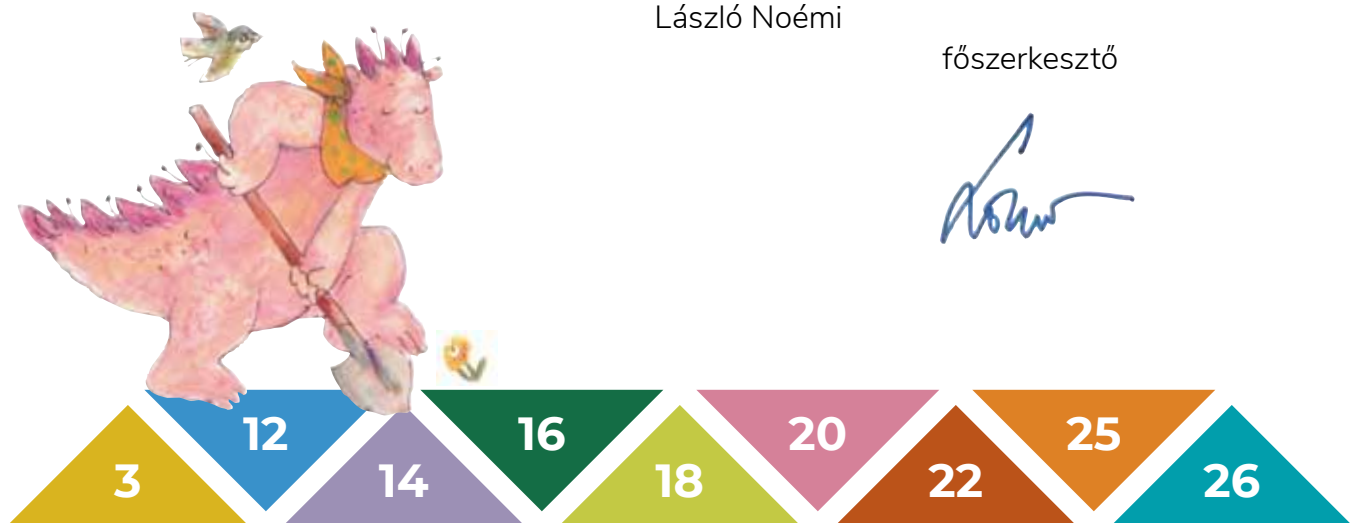
Fél lábbal a jégen, szemünkkel az égen: így búcsúztatjuk a telet és üdvözljük a tavaszt, első cirógató sugaraival és föld alól kibújt, zsenge virágaival. Nézelődünk, merre-hol tolláskodnak az Afrikából hazatért vándormadarak.

A Napsugár lapjain virágzásnak indulunk, fecskét üdvözlünk, megidézünk Szent Gergely szellemét. Föld alatt és föld felett is szemügyre vesszük a növekvő, bomló növényeket. Jeges és ösvényes meséink véget érnek.

Svédországban ámulunk-bámulunk, itthon pedig a zsidó vallás és az erdélyi szombatosok imahelyeit látogatjuk. Tulipános ládák mintáit kutatjuk, elmélázunk a szabadság szó eredetén, kokárdát készítünk, huszárt hajtogatunk. Forradalomban, szabadságharcban is bűvárkodjatok mókás-vicces, komolytudos, mesélő-mélázó barátotokkal, a Napsugárral!

László Noémi

főszerkesztő

CÍMLAP: KÜRTI ANDREA

NAPSUGÁR, gyermekirodalmi lap. LXVII. évfolyam 737. szám. Kiadja a NAPSUGÁR Kft.

Főszerkesztő: László Noémi • Képszerkesztő: Bak Sára • Szerkesztő: Berki Tímea

Lapterv: Division Boutique Agency • DBA (www.teamdba.co)

Megrendelhető: 400462 Cluj, Bld. C. Brâncuși nr. 202 ap. 101 • 0264418001

naps.sziv@napsugar.ro • www.napsugar.ro • www.facebook.com/napsugar.szivarvany

A lapok árát a következő bankszámlákra várjuk: RO45RNCB0106026602080001 BCR CLUJ,

RO70BTRL01301202P90961XX BT CLUJ, SC NAPSUGÁR-EDITURA SRL, CUI: 210622.

Készült a kolozsvári TipoOffset Kft. nyomdájában, nyomdai előkészítés: Komáromy László.

ISSN 1221-7751

TÁMOGATÓINK:

Nemzeti Kulturális Alap

ÁRA 8 LEJ

VIRÁGFAKASZTÓ

Egész éjjel tombolt a fergeteg. A vihar szüntével a tó jegén vastagon állt a hó. Sűrűn hulltak a pelyhek, fújt a szél. A szellőkések egy ház felől jöttek: Álmos apóka házikójának mondták a helybeliek a viskót, ahonnan a szél egész télen fújt.

A tél tegnap még uralta a tavat. Ma reggel, ahogy kisütött a nap, a jég végigrepedt. A jég-táblák szétnyíltak, borospince-ajtónyi lék lett a jégmezőben. Onnan bújt fel a lány, akit a felszálló ködpárában senki sem láthatott. Fialat volt, csillogó zsákjában új dolgok lapultak.

Kijött, végigment a tóparton, lerázta sálja rojtjairól az apró jégcsapokat. Hosszú haja végéről letörölte a ráfagyott zúzmarát. A partmenti ösvényen beért a házak közé. Ott már látta a hótól befújott házikót. Álmos apóka háza, jégvirágos ablakokkal. Dühös szellőkés jött a házikó irányából. A lány csettintett, a szellőkés meleg esőcseppekké változott.

Közelebb ment Álmos apóka házához. Odahajolt az egyik befagyott ablakhoz. Megcsodálta a jégvirágot. Szirmai hasonlítottak a hópehelyhez, ami épp az orrán landolt. Aztán kezével furcsa mozdulatot tett, és elragadta a jégvirágot az ablaküvegről. Ahogy ment, enyhe szelet fújt, és az ösvényt csinált neki a hóban. A szellő meleg szellé nőtt, itt-ott felolvasztotta a havat. Mire újból a partra ért, már semmi sem maradt a tó jegéből. Csak néhány hófolt mutatta, hogy itt nemrég tél volt.

Kezében a jégvirág szára halvány zöldes színű lett. A lány hallotta, ahogy Álmos apóka fagyos szélfúvást küld. Zsákjából előkapta a meleg szellőt, és szembeküldte.

A felszálló ködöt nézte, eszébe jutottak a madarak. Füttyentett, és jöttek, ismerték a jelet. Madárról madárra gyorsan terjedt a hír. Hamarosan már Afrikában is tudták a madarak, hogy lehet hazatérni.

A tóparton kiolvadtak a jégbe fagyott tülevelek. Senki sem vette észre, hogy az ott sé-

táló lány pár suttogott szóval olvasztja ki őket. Ahogy azt sem, hogy füttyszóval jelezte a földben megbúvó magoknak, hogy lehet már mocorogni.

Megmocantak, bár ez még egy-két hétig észrevétlen marad. A lánynak ettől nem lett rosszabb a kedve, ellenkezőleg. Vidáman, énekelve ment oda, ahová régóta készült. Küldött még pár jégbontó szellőcskét keletnek-nyugatnak, aztán megérkezett.

A tóba félsziget alakban belelógott egy keskeny földnyelv. Amikor elérte a kis félsziget csücskét, a lány úgy érezte, mintha a tó vizén úszna. Itt még hófoltok és zöld fenyőcsemeték voltak, és egy helyen kizöldült a fű.

Oda, a hófoltok közé helyezte el a kezében tartott virágot, ami már élénken világított. A hópehely-szerű burok elolvadt a száron, a szirmok sárga labdája a napra emlékeztetett.

Elültette a virágot a hófoltok között, és visszatette ásóját hátizsákjába. Még nem jött el a hóvirágok ideje. Elővette zsákjából a magokat, elszórta őket a hóban. Majd kikelnek.

Álmos apóka megrázta a fákat. Hó hullt a lány szemébe. De ez már olvadó hó, Álmos apókának nincs már ereje új hófelhőt hívni. Alighanem arra gondol most ez az apóka, hogy szűk évig várhat, amíg ereje visszatér.

A lány kinyitotta a hátizsákját, a titkos zsebbe nyúlt. Elővett valamit, majd rövid, erős fütty kíséretében szélnek eresztette.

A lány a napra mosolygott, az a felhő mögül előbújva visszamosolygott rá. Tavasz szél fújt már, a patakban egy jégdarabka sem volt, sehol. A parton apró, fehér és sárga virágok tűntek fel. Még emlékeztek a füttyszóra, amit a lánytól hallottak.

BERTÓTI JOHANNA

TAVASZI DAL

– Drága rügyek, ébredjetek!
Csattanjon ki a kedvetek!
Tél legyen még, vagy már tavasz?
Zöld legyen a táj, vagy havas?

– Szavadra mi azon nyomban
pattanunk,
pattanunk, mert lusták kicsit
sem vagyunk!

Lusták voltunk mostanáig,
de a rügy már másra vágyik.
Benn a fában megfulladunk,
ágban tovább nem nyughatunk.

– Szavadra mi azon nyomban
pattanunk,
pattanunk, mert lusták kicsit
sem vagyunk!

ADY ANDRÁS

FOGAS

A piros kabátka valahogy alul maradt, nem,
nem bánta, csak furcsállta, hogy eddig reggel
le, este fogásra, s ezt minden áldott nap, most
meg egy ideje csak ráhalmozták a felnőtt
nagykabátokat, s őket is elfeledték, csak lógnak
a nagy semmibe... meg a szegen.

Aztán mindeniket nyakon fogták: vállfára-fel,
szekrénybe-be, így az anyai vezényszó, s vitték
őt is, de kiskabátos szerencséje, hogy mentében-
vittében az ablaknál megláthatta: napos virág lett
a világ, pocsolyaparton guggoló gazdi, s egy
ekkorca macska tanítja a halászatra.

NAGYÁLMOS ILDIKÓ

TAVASZ- TÜNDÉR

Lábujjhegyen jő,
kócos hajában
drágakőként a
Nap ragyog,
átlátszó bőrén
világlanak,
felsejlenek
a csillagok.

Lábunk elé
virágos rétet
terít, s hangosan nevet,
kacagva futnak le a
patakok,
szétszaladnak
a fellegek.

Jókedvvel árad,
lágymozgással szállva
mosolyog, miközben int,
az ébredező, ocsúdó tájra
varázspont hint.

TÓTH ÁGNES
**FECSCKE
VAGYOK**

Fecske vagyok, s mint a villám,
felszállok egy magas trillán.
Hívom párom, ki lemaradt,
magam nem csinálok nyarat.

Eresz alá rakunk fészket
sárból, és amikor kész lesz,
párom tojást rak majd bele,
fiókáinkkal lesz tele.

Nő a tolluk nagyon gyorsan,
megtanítjuk hamarosan
őket a magasba szállni,
szülőföldet megcsodálni.

Szülőföldet megcsodálni,
észbe vésni, szívbe zární,
így tudnak majd évről évre
újra, s újra rátalálni.

KISS LEHEL

GERGELY NAPJÁN

Mint angyalszárny a császársír felett,
a dombokon a tavasz integet.
Mosolyával úgy rebbenti szét
a vénhedt tél fagyos pestisét,
hogy a földön nyoma se marad.
Szellőt hint és enyhe sugarat.

Végre! Ezt várta öröklét-hosszan:
az ágon titkos rügyecske moccan,
mocorog, hangol – mélyében tán
himnusz pezsdül meg: gregorián.*

Tágra nyíló ablakunk alatt
elvonul egy víg diákcsapat,
arccal a Napnak, domboknak, hegynek,
s a tavasznak visszaintegetnek.

*gregorián himnusz: középkori
egyszólamú egyházi ének, elő-
ször I. Gergely pápa gyűjtötte
össze a szájhagyomány alapján
terjedő énekeket, innen a név

MOLNÁR KRISZTINA rajza

KERTI MESE

A márciusi kertben ébredtek a virágok. Mocoogtak, nyújtózkodtak, törölgették a szemüket, hunyorogtak, szomjasan itták a kelő nap fényét. Ismeretlen szél érkezett a messziségből, méltóságteljesen és elegánsan járt-kelt. A ribizlibokrok mellett megállt, hosszan szemlélte a virágokat, azok rendre bemutatkoztak.

Én vagyok a hófény,
kistermetű növény,
csillag alakú virágom kék,
néha fehéret szeretnék,
vagy éppen világos lilát,
ne keress bennem hibát!

Téltemető vagyok,
aprócska virágom
élénksárgán ragyog,
barna-zöld a gallérvem,
nem vitás a szerénységem.

A szúkszavú krókusz így szólt:
Lila tölcsér a virágom,
vidám lepkék jöttét várom.

A recéshagymájú nőzirom
két sóhaj között öntelten szavalt:
Hosszú csövű, mélybordó virágom,
nincs párja kerek e világon,
lepelvelem közepén sárga rajzolat,
gyönyörködhetsz bennem,
míg jó az alkonyat.

Az illatos hunyor sem volt
visszafogott:
Zöld csészeleveles virágom,
ugye, milyen szép?
Készült rólam sok-sok színes,
halhatatlan kép.

Végül a bőrlevél is szóhoz jutott:
Szív alakú levelemen
lágyan ringatózik lelkem,
kúpalakú a virágom,
ciklámenszínben pompázom.

A messziségből érkezett szél gyöngéden meglebbentette a virágok szirmait és leveleit, majd búcsú nélkül távozott. A márciusi kertben beesteledett. Ismerős szellő érkezett a közeli erdőből, megállt a ribizlibokrok mellett, és altatót dúdolt a virágoknak: a hófénynek, a téltemetőnek, a krókusznak, a recéshagymájú nőziromnak, az illatos hunyornak, a bőrlevélnek, és tudjátok, még kiknek? A hóvirágnak meg az ibolyának, akik, hogy, hogy nem, elfelejtettek bemutatkozni a messziségből érkezett ismeretlen szélnek.

SIKÓ-BARABÁSI ESZTER

AZ ELSŐ VIRÁG

Készen álltok? – kérdezi kedvesen rancos, földillatú gumóór-manóm.

Mintha már százszor hallottam volna, pedig most hallom először ezt a kérdést, még ha várok is rá már régóta. A gumóór még belesimogat egy aranycseppet az oldalamba. Az aranyfény nélkül hirtelen még rancosabbá válik, s mintha a szeme se csillogna már annyira. Most nem törődöm ezzel, alig férek a bőrömbe, vagyis a héjam, érzem, kettéreped, annyira vágyom felmenni.

Talán a manóm is megérezte, rám teszi a kezét, oda, ahol hártavékony már a héj, majd a keze nyomára ráfúj és azt súgja:

– Indulj! – majd elfordul, mintha fontosabb dolga lenne.

Ekkor egy halk reccsenéssel csírák kitör a héj alól, és száguldok fölfelé. Minden földpercben növekszem, minden földórán változom, és mire egy földnap véget ér, máris előttem áll az áthatolhatatlan akadály.

Csírák elfárad, meghajlik, a csúcsára tűzöm hát az egyik fénycsepp aranyisakot. Lent kapaszkodom, érzem a manóm biztató ölelését, nehogy a nagy lendülettől elengedjem langyos göröngy-otthonom.

Megpróbálom sisakkal áttörni a kemény földpáncélt. Nem megy. Fénycsepp sisakom egyik a másik után csorbul. Alig-alig haladok. A manóm is érzi a megtorpanást, mert vak Földevőt küld, az lazítja fölöttem a talajt. Utolsó sisakomat teszem fel, és nekirugaszkodom.

Végre enged a földpajzs. Kértem! Felérek a felső világba! Ó, mintha száz meg száz fürge manó csepegtetné rám a fényt. Könnyű itt minden. A mozgás is. Csírák gyorsan kettévá-

lik, a két levélkém, mint két kis kar, öleli a fentől zuhogó fényt. Végre megismerem a nagy Fénymagot, abból árad a tápláló arany.

Könnyedén növekszem, és könnyű itt a tanulás is. Tanít a Hatláb, a Repülő Füttyös, a Család is törődik velem. A bátor, dárdás fűszál büszkén magyaráz a fenti világról, néha közbeszól a párnás, jó szándékú mohamama. Mondanak valamit az éjszakáról, a fagyról. Nem értem pontosan, mert egy szellő éppen táncra kér. Mire megérteném, már késő...

A fénymag elgurul felőlem. Nem bánom a sötétet, eddig is abban éltem, de ez a sötét nem ölel, hanem szúr, hasít. Ez hát a fagy! Két új levélkém barnul, konyul, elhagy. Zsenge száram se szállhat szembe a faggal. A fagy letipor, hiába voltam telve arannyal. Még hallok, ahogy azt leheli:

– Sajnálom, ez még az én időm, barátom!

Zuhanok a göröngyök alá. Hagymámra borulva szundikál a manóm. Kifáradhatott, hagyom hát pihenni. Hiszen tudom, érzem, még néhány földperc, földóra, földnap és ismét hallok majd, ahogy kedvesen kérdezi:

– Készen álltok?

DEÁK KATALIN rajzai

JÉGVIRÁGMEZŐK

3. rész

Rémszesz megadóan bólogatott.
– Jól van, jól van! Nehéz neked ellenállni, Jelszám, jégvirágocskám. De maradjon köztünk, mert a fejemmel játszom – lágyult meg, és belekezdett a történetbe.

– Marci, az unokaöcsém, napsugártermészetű fiú, mindenkit felvidít, aki útjába kerül. Kedvenc elfoglaltsága a kertészkedés. Ha látad volna a virágait! Király atyád szigorú törvényei előtt csodájukra jártak a földkerekség minden tájáról. Mikor szürke festékkel tönkretették a kertjét, Marci bezárkózott, és két hétig

étlen-szomjan gyászolt. A gyászidő letelte után szomorúan kémlelte a komor eget a jeges szélben, és szemrehányást tett a napnak:

– Hát már téged is megfélemlítettek?

A felhőfátyol mögött búslakodó nap elpihurt szégyenében, és egyetlen sugarát kinyújtva megsimogatta Marci arcát. A sugár vele maradt, elkísérte mindenhová. Csakhogy a nem mindennapi természeti jelenség azonnal felkeltette atyád figyelmét. Azon nyomban elküldte félszeit, hogy vizsgálják ki az ügyet, és vessenek véget az országot felkavaró látványnak.

A király emberei Marcinál teremtek, megmérték félelemszintjét. Hiába fenyegették, riogatták, a mutató nem mozdult el a nulláról. Aztán azt követelték, hogy tüntesse el az arcát cirógató napsugarat. Marci azt felelte, hogy ha képes lenne ilyen csodatételre, már rég megmentette volna az országot a zsarnok uralmától.

A küldötteket ekkora felségsértés hallatán előntötte a pulykaméreg, és azonnal a királyság legeldugottabb sarkába száműzték szegény unokaöcsém. Azóta is ott él. De nem egyedül, mert van egy szál virága, melyet a zsebében talált magból keltetett, és hűséges napsugarával táplál. Sajnos csak ritkán látom, mert álruhában is kockázatos az utazás.

Mumuska lélegzetvisszafojtva hallgatta Rémszeszt.

– Legközelebb vigyél magaddal. Látnom kell a virágot és a napsugarat. Az is fontos, hogy megtudja, számíthat rám. Ő a kiválasztott, aki a helyére tehetné eszement apámat.

– Tudod, mit beszélsz, kislányom? A börtönőröd vagyok. Fejemet veszik, ha elszöktetek.

CSEH KATALIN
**TAVASZI
HAJNAL**

– Ha észrevétlenül kisurranunk a palotából, nem jönnek rá, hogy hiányzom. Rajtad kívül senki nem látogat. Anyámnak is megtiltották! – győzködte Mumuska Rémszeszt, és vállára hajtva fejét még gyorsan hozzáfűzte: – Légyszi!

Rémszesz olvadékony szíve teljesen ellágyult. Megpaskolta a királylány arcát, és azt mondta:

– Egy életem, egy halálom, érted, Jelszám, megpróbálom.

Így történt, hogy a legsötétebb éjszakán sikeresen kilopóztak a palotából, és meg sem álltak Marci házikójáig.

Innen kitalálhatjátok a történetet. A fiatalok azonnal egymásba szerettek. Marci Mumuskának ajándékozta egyetlen szál virágát. A nap örömeiben a királylánynak meg Rémszesznek is küldött egy-egy sugarat. A napfényes társaság elindult, hogy felvidítsa a búval bélelt országot. Amerre jártak, nagy feltűnést keltettek, az emberek, a kötelező félelemről megfeledkezve, hozzájuk szegődtek.

Ahogy gyűltek a bátrak, úgy szaporodtak a napsugarak. Mire a királyi palotához értek, már teljében süttött a nap, és az ország népe Marcival az élen egy emberként követelte Rettegett Milán lemondását. A király pedig mi egyebet tehetett volna, mikor félészei, riogatói is cserbenhagyták? Átadta a királyságot Marcinak, és véglegesen visszavonult az ágy alá.

Mumuska, aki ekkorra már Jelsza királynő lett, kézen fogta Marcit, és felszaladt vele a toronyszobába. A jégvirágmező utolsó tündökölt a ragyogó napsütésben.

– Vajon milyen varázslatra lehetsz még képes, kedves, ha pusztá sóhajod ilyen káprázatos tájat fakaszt? – bókolt a lánynak Marci király.

Marci és Jelsza egymást átölelve állt az ablaknál, míg az utolsó jégvirág le nem olvadt az üvegről.

Tavaszi Hajnal gyönyörű lány,
közeleg már a kertek alján,
hajfonata lebben a szélbe,
messzire cseng a nevetése.

Varázsszavára ébrednek a fák,
rügybe szökken fűgén
sok csupasz ág,
lépte nyomán fűszál sarjad:
hegyén tündököl gyöngyharmat.

Szüntelen megy, meg nem áll,
míg élénk zöldbe öltözik a táj.

Aztán elvonul kastélyába,
kastélya legkisebb szobájába,
várja ott puha nyoszolyája.

Lepihen szépen, csendesen,
álmot gömbölyget lelkesen,
csodaszép tavaszi álmat
gombolyít fényfonálból.

Mikor elkészül az álma,
gurítja a nagyvilágba.

AZ ÉJFÉLI TANÖSVÉNY

7. rész

Józsigyurit, a magonc tölgyfácskát a tömbházunk ablaka alatti zöldsévetbe ültettem el. Jó, persze, zöldsévet, tenyérnyi fű, amire az összes negyedbeli kutyás hordja sétálni a kedvencét, de értitek. Zöldsévet – a szavakat könnyen megtanuljuk, a jelentés alatt mást ért a városi hivatal és az ott lakók.

A lényeg, hogy Józsigyuri visszajött. Ha kinézek az ablakomból, ott látom nőni, növegetni a közelemben. Mindig jó barát volt, ennyit megérdemel.

De történtek más meglepő dolgok is. Például, hogy a szüleim észrevették, hogy újabban későn járok haza. Ezekkel meg mi történt?! Jó, azt, hogy ezekkel nem használjuk a szüleinkre. De akkor is, mi lelte őket?! Kiderült, hogy

két napon át bóklásztam az éjtféli tanösvényen. És képzeljétek, észrevették.

– Már mindenhol kerestünk – mondta anyám nyugodtan. – Biztos valami felkészítőt tartottak neki, hogy ne húzza fel magát rögtön.

– Jól szórakoztál? – kérdezte apám.

Az ő hangja is nyugodt, nincs benne semmi gúny. Mert mondhatta volna azt is, hogy jól szórakoztál, fiacskám, amíg mi rémülten keresgélünk mindenhol. De nem ezt mondta.

Én meg, amilyen engedelmes gyerek vagyok, mindenkinek szépen válaszoltam.

– Mióta érdekel titeket?

– Mostantól – mondták egyszerre.

Az éjtféli tanösvény számlájára kell írnom. Nem tudom, miért, de csakis a tanösvény tehet róla, hogy így megváltoztak a szüleim. A kalandok persze, ezt jól tudtam, megváltoz-

TÓTH ÁGNES
NAPLEÁNYKA

Örül a kis hóvirág,
ma kap fehér bóbítát,
piros szoknyát a tulipán,
barackvirág kacag a fán.

Kertünk felett Napleányka,
pántlikát tűz a hajába,
már csak egy kis púder kéne,
ne ragyogjon úgy a képe!

tadják az embert. A történet végére több lesz. Vagy kevesebb, de az most lényegtelen. Változnia kell. Viszont kalandban max nekem volt részem. Ők itthon ültek. Vagy mégsem? Gyanakodni kezdtem. Első kérdőjel. Második: Józsigyuri köré két másik magonc került. Ki ültette őket?

Aztán erre is rájöttem.

Egyik délben, amikor hazafelé jöttem a suliból... na jó, nem a suliból, szóval, amikor hazafelé jöttem, látom, hogy anyám a magoncokat öntözi. Sőt, beszél hozzájuk.

Te jó ég! Ezek jártak az éjtféli tanösvényen!

Végig kellett gondolnom a teljes életemet. Az elmúlt napjaimat.

Lementem Józsigyurihoz, ahogy kitisztult a terep. A két másik csemete, mi tagadás, nagyobb volt nála. Ezek szerint, mármint nem anyámék szerint, hanem következésképp a szüleim régebb óta nevelgetik a fácskáikat. Lehet, hogy már akkor itt voltak, amikor én Józsigyurit hoztam. Google Street View. Bingó!

Nahát!

Mindenki használja a tanösvényt! Anyámék is! Még jó, hogy nem futottunk össze. Vagy várjatok csak egy kicsit! Vicces lenne, ha a banya az az én a... Nem, nem, ne mondd ki!

Tegnap este furcsa beszélgetést éltem át. Rádásul apámék a szüleikről meséltek, hosszasan. Viszont jelen időben. Nem úgy, hogy egyszer volt, milyen jó volt falun, bezzeg az én gyerekkoromban. Hanem úgy, hogy most. Hogy a nagytata azt mondja, a nagymama ezt mondja. Sokat neveltünk, meg kell hagyni. Így telt el az egész hátralévő hónap a suliból.

Kitört a vakáció. Mondjuk, én mindig vakáción érzem magam, de amikor ezt az osztályfőnök is megerősíti, akkor tényleg. Hazafelé sétálok, amikor a tömbházunk előtt meglátom integetni... Józsigyurit.

– Hát te? – mondom neki nyugodt hangon, mert az ember tanuljon a szüleitől.

– Visszajöttem – mondja Józsigyuri, ugyanolyan természetes hangon.

– Az jó – válaszolom.

– Figyelj, nincs kedved velem jönni valahová? – kérdezi Józsigyuri.

– De – mondom.

– Akkor gyere. De nem mondhatod el senkinek, hová viszlek – mondja titokzatosan. – Ez egy tanösvény. De nem akármilyen.

– Aha – mondom neki.

Menjünk.

(Vége)

OROSZ ANNABELLA rajzai

KÓSZABÓRSA TANODÁJA – NYELVEK, KULTÚRÁK

SVÉDORSZÁG

Hej! – Szia!

Nils Holgerssonnal a Skandináv-félszigetre, Svédországba utazunk! Kristálytisza tavak, hosszú tengerpart mentén 260 000 rénszarvas él. Közel járunk a Mikulás otthonához, Lappföld ide is átnyúlik.

Az Abisko Nemzeti Parkból indul a Kungsleden, a Királyok útja. Aki itt hótalppal, kutya-

szánnal túrázik, az megcsodálhatja a sarki fényt!

Jukkasjärviben 1990 óta minden novemberben hóból és jégből 24 szobás szálloda épül. Ehhez a Torneälven folyó fagyott vizét használják. A vendégek jégszobában, jégágyakban alszanak, forró áfonyaitalt isznak, korcsolyáznak, jeget faragnak. 2005 óta nálunk is működik téli jégghotel a Fogarasi-havasokban, a Bålea-tónál.

Az északi hegyek lábánál a tajgán medvék, rénszarvasok, farkasok, hiúzok, hóbaglyok élnek. A sirályok, récék, lundák elvándorolnak. Az örökzöld fák alatt zuzmók, mohák nőnek, vörösfőnya, földieper terem. Itt áll a világ legöregebb fája, egy lucfenyő. Lombhullató fák csak délen nőnek. A vizekben lazac, pisztráng, sügér, csuka, keszeg úszkál. A svéd naptári nyárról mondják, hogy „szép volt az idei nyár, egy verőfényes júliusi szerdára esett”.

A főváros, Stockholm 14 szigetre épült, 53 hídja van. Messziről látható a városháza 106 méteres vöröstégla tornya, tetején a nemzeti jelképpel, a három koronával. A Királyi Palota a világ

egyetlen mindig látogatható palotája. Djurgården szigetén áll a világ legrégebbi Skanzene, szabadtéri néprajzi múzeuma. Itt népviseletbe öltözött svédok, vadon és a ház körül élő állatok várnak ránk.

A tengerészeti Vasa Múzeum egy 300 éve elsüllyedt és 60 éve felszínre hozott hadihajó köré épült. A Gröna Lund vidámparkban a pörgés, forgás, zuhanás után ne menjünk az Undorító Ételek Múzeumába, ahol ehetetlennek tűnő fogásokat szagolhatunk, ízlelhetünk. Inkább kóstoljuk meg a fahéjas tekercest, a kanelbullét, vagy a fűszeres mártásba forgotott húsgolyókat. A svédeknek köszönhetjük a svédasztalt, a svédcsavart, a Celsius fokot, a dinamitot, a Volvot, a biztonsági övet, a Nobel-díjat.

A svédek ősei, a harcos vikingek rúnának nevezett jelekkel üzentek egymásnak. Kard-pengébe, ékszerekbe, serlegekbe, sziklába vésték őket. A rúnafeliratos Kylver kő például az V. századból maradt fent.

rúna = betű/titok/rejtély

Az első hat rúna (Fehu, Uruz, Thurisaz, Ansuz, Raidho, Kaunan) kezdőbetűi után a rúna ábécéket futharkoknak nevezik, ugyanúgy, mint ahogyan az ábécé szó az ábécé első 3 betűjéből ered (ABC).

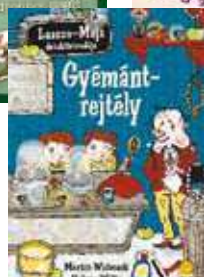
ä = o
 ä = e
 ö = ö

Ezt az írást váltotta fel 26 latin betű, amelyek sorát az å, ä és az ö egészíti ki. A dán nyelvből alakult a svéd, amelyet ha ismerünk, a norvégokkal is szót érthetünk. A svéd mellett a finn is hivatalos nyelv itt, akárcsak Finnországban a svéd. A legtöbb svéd szó s betűvel kezdődik. Svédül másként hívják az anyai és apai nagyszülőket!

apai nagypapa – farfar
 apai nagymama – farmor
 anyai nagypapa – morfar
 anyai nagymama – mormor

Aki halogatja az igazság kimondását, az svédül is kerülgeti, mint macska a forró kását – *gå som katten kring het gröt*.

Nincs szavuk arra, hogy „légy szíves”, de gyakran mondják, hogy tack, azaz köszönöm.

A világhírű svéd gyermekversek magyar költőket is megihlettek. Harisnyás Pippi vagy Juharfalvi Emil történetei, Petton és Findus világa, vagy a Lasse-Maja-sorozat rejtélyei szórakoztató olvasmányok!

Milyen svéd híres embereket ismertek?

Összeállította: BERKI TÍMEA

❖ ÉPÍTETT ÖRÖKSÉGÜNK

ZSIDÓK ÉS SZOMBATOSOK ERDÉLYBEN

Erdélyben 1623 után Bethlen Gábor engedélyével először Gyulafehérváron telepedtek le a Spanyolországból, a Balkán-félsziget felől érkező szefárd zsidók. Vallásukat szabadon gyakorolhatták. Nagykárolyban és Szatmárnémetiben egyenlő arányban éltek a hagyományt szigorúan őrző ortodox zsidók, a tőlük öltözetükben elkülönülő, lengyelországi eredetű haszidok és a modernebb közösséghez tartozók. Itt tevékenykedett a Teitelbaum rabbi-család. Vezetésükkel alakult Amerikában, Kanadában és Izraelben a haszid Szatmár-mozgalom.

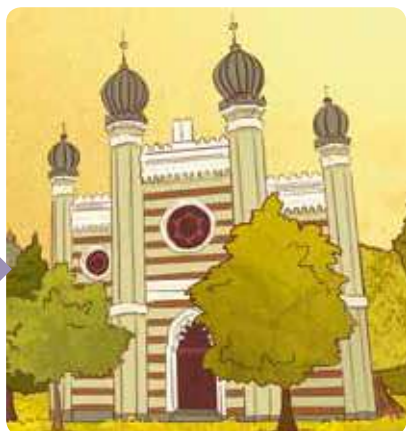
Szatmárnémeti

Szatmáron csak az első, 1858-ban épült zsinagóga helyén álló ortodox nagy zsinagóga maradt meg. A nagyváradi születésű Bach Nándor tervezte, romantikus stílusban. Háromhajós épület, a timpanon csúcsán két kőtábla, sarkain Dávid-csillaggal díszített tornyocska. A belső tere festés díszíti. A nők a karzatokon foglalnak helyet, rácsos elválasztófal mögött. Mivel az ortodox zsidó templomokban nincs orgona, itt énekes kántor szolgál. A Szól a kakas már magyar nyelvű haszid dalként ismert a szatmári zsidók körében.

A leghagyományőrzőbb zsidó hitközségek Máramarosban éltek. A „szent városként” említett Máramarosszigeten nyolc zsinagóga állt, ezekből csak egy maradt meg. Épült új, pompás zsinagóga és vallási központ, 2021-ben avatták fel. A város a jiddis nyelvet beszélő zsidók központja volt. Kányádi Sándor Volt egyszer egy kis zsidó kötetében az erdélyi jiddis népköltészet magyar nyelvre fordított verseit olvashatjuk.

Máramarossziget

Kolozsvár

Kolozsváron élt a legnagyobb, legerősebb zsidó közösség. A Nagy (mai Horea) úton található, XIX. századi zsinagógát nemrég újították fel. Homlokzatán négy ezüstös hagymakupola emelkedik. Napjainkban a haláltáborokban elpusztult észak-erdélyi zsidók emlékhelye, egyben Kolozsvár, Kolozs megye egyetlen, ma is használt zsinagógája.

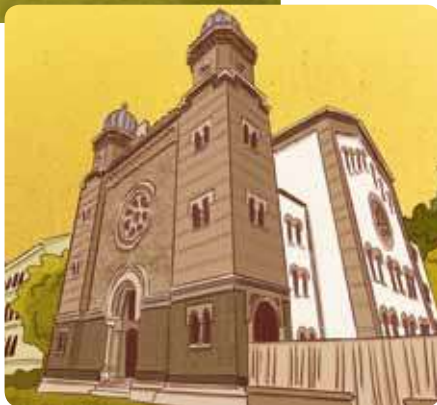
Temesvár zsidósága megmenekült a kitelepítéstől, emberáldozat nélkül élte túl a vészorszakot, végül kivándorolt az országból. Az egykori ötből ma három zsinagóga áll, a józsefvárosit használják. A belvárosit, amely ideiglenesen a filharmóniának adott otthont, nemrég újítták fel. A mór stílusú gyárvárosi zsinagóga középső kupoláját 8 rozettás ablak díszíti, orgonáját Wegenstein Lipót helyi orgonaépítő mester készítette. Veszélyeztetett műemlékként tartják nyilván.

◀ Temesvár,
◀ józsefvárosi
◀ zsinagóga

▲▲▲ Temesvár,
◀ Gyárvárosi
◀ zsinagóga

Temesvár, ▶
▶ belvárosi
▶ zsinagóga

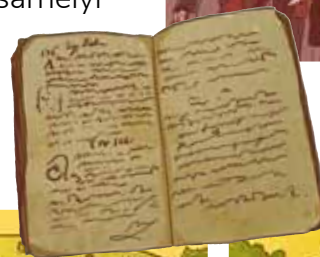

Az erdélyi szombatos, azaz zsidózó vallás a XVII. században terjedt el. A székely hívek megüzték az ószövetségi ünnepeket, magyarul énekeltek, és betartották a zsidók étkezési tilalmait. Bözödújfaluban csinos imaházuk volt. 1944-ben zsidóként hurcolták el őket a marosvásárhelyi gettóba, majd Auschwitzba.

◀ Szombatos
◀ imakönyv

A falut a Ceaușescu-diktatúra utolsó éveiben vízzel árasztották el, így süllyedt el a „székely Jeruzsálem”. Ma csak a temetőben porladó sírkövek bizonyítják, hogy itt szombatosok éltek. Az 1995-ben felállított „siratófal” előtt minden augusztus első szombatján találkozót szerveznek, ahol katolikus, református, unitárius, szombatos, ortodox hívek együtt emlékeznek elpusztult falujukra.

Bözödújfalun kívül régen hol éltek szombatosok?

**Összeállította: BERKI TÍMEA
Illusztráció: STARMÜLLER BORÓKA**

◆ HÁZBAN, HÁZ KÖRÜL NÉPI FESTETT BÚTOROK 1. A TULIPÁNOS LÁDA

DIMÉNY-HASZMANN ORSOLYA rovata

A régi vidéki élet ember-alkotta eszközeiről szóló sorozatunkat a Háromszéken, Kovászna megyében található, csernátoni Haszmann Pál Múzeum gyűjteményének tárgyai ihlették.

A lakberendezés mindig tükrözte a kor emberének gondolkodásmódját, ízlését, igényeit, kifejezte a család gazdasági, társadalmi helyzetét.

A székely háziipar virágzó ága volt a bútorfestés. Amikor az ácsolt keményfa-bútorokat felváltották a vízifűrészlen metszett, olcsó fenyődeszkából készült asztalosmunkák, a bútort festeni kellett. A fenyő tartósítására kezdettől fogva használtak színező-, pácoló-, fedőanyagokat.

A bútorfestés a XVIII. században élte fénykorát. Ebből az időszakból sok „virágozott” bútordarab maradt ránk. Székelyföldön található a legrégebb, legszebb festett asztalosbútorok. A csernátoni múzeum gyűjteményében több festett ládát őrzünk, a legrégebbek az 1600-as évek végéről, az 1700-as évek elejéről származnak.

A legjelentősebb festett bútor a tulipános, tulipántos, kelenyés vagy menyasszonyi láda. Ez az eladósrba került lány tulajdona volt, a házasságba vitt hozományt rejtette. A gazdagabb hajadonnak kétféle tulipános ládája is volt. Ilyenkor már névre szólót készítettek számára. A lány nevét gyakran a láda fedőlapjának belső felére festették, leveles indák vagy virágkoszorú közé.

A bútorokat növényi motívumokkal, stilizált virágokkal díszítették. Ezek több ezer éves kultúrából hajtottak ki, amelyet vándorló őseink hoztak magukkal. Időközben gazdagodtak, sajátos jelrendszerre alakultak. A leggyakoribb virágmotívum a tulipán és ennek sokféle változata, de találunk liliomot, gránátalmát, gyöngyvirágot, rózsát, szegfűt is. A virágokat általában életfának is nevezett csokorba kötve ábrázolták.

Éljen a magyar szabadság, éljen a haza! – zeng a Kossuth-nóta 175 éve. E kerek évfordulón miről is írhatnék másról márciusi szómesében, mint a **szabadságról**. Egész történelmünk, de különösen négy nagy szabadságharcunk bizonyítja, mennyire fontos a magyarok számára a szabadság. 1604-ben Bocskai István, 1703-ban II. Rákóczi Ferenc, 1848-ban Kossuth Lajos állt az osztrák elnyomás ellen vívott szabadságharc élére, 1956-ban az egész nemzet fogott fegyvert a szovjet hatalom ellen. Magyarország többet tett a szabadságért és igazságért, mint bármelyik nép a világon – írta Albert Camus, Nobel-díjas francia író 1957-ben.

Mégis, hivatalos szótárainkban ez áll: a **szabad** szó szláv eredetű, a **szlobod** átvétele.

Hihető, hogy a magyarnak nincs saját szava az életénél is fontosabb eszményre, a szabadságra? Hihető, hogy az a népcsoport tanított meg minket erre a fogalomra, amelyeknek a neve talán rabszolgát jelent (szkláv, régi térképeken: Szklavónia)?

Épp fordítva történt: ők vették át tőlünk. Bizonyítja ezt, hogy a mai szláv nyelvekben az alapszó nem is létezik, csak egy-egy származéka, míg a magyarban a **szabad** alapszóból százzszámra fejlődtek új szavak és jelentések. Nyelvi bizonyíték a rengeteg magyar földrajzi név is, amelyek tartalmazzák a **szabad** szót: Szabadka, Szabadszállás, Szabadegyháza.

A Habsburgoknak, a kommunistáknak érdekük volt, hogy kitépjék a fegyvert a kezünkből, a szabadságvágyat a szívünkből, a **szabad** szót a nyelvünkből. Miért folytatjuk ellenségeink hamis szófejtését?

Szabadság szavunk magyar eredetű. Hordozza lelki örökségünket. Töve a **szabad**, azaz a **szab+ad** két ősi gyök, amelyek a **szabadság** törvényét sűrítik egyetlen szóba: a korlátlan szabadság mások szabadságába gázol, az igazi szabadságnak vannak szabályai, önként vállalt, megszabott rendje, hogy neked és másnak is szabadságot **ad**hasson.

Hogyan működik ez a ti osztályotokban?

SZÓLJ, SZÁM!

1. Foglaljátok rövid mondatokba a **szabad** ötféle jelentését és dús szóbokrának öt hajtását: **szabad** – nem rab, nincs rögzítve, megengedett, bejöhetsz, kinti tér –, **szabadul**, **szabadít**, **szabadkozik**, **szabadalom**, **szabadság** – függetlenség, munkaszünet.

2. Gyűjtsetek összetett szavakat a **szabad**, illetve a **szabadság** szavunkkal.

3. Egészítsétek ki a **szab** ige igekötős alakjaival a hiányos mondatokat: **kiszab**, **beszab**, **felszab**, **átszab**, **megszab**.

Előbb, aztán megvarrjuk a ruhát. Azt is, hová léphetek. Ha nem tetszik, a szoknyát. Ne az egész papírt, hagyj nekem is. Az asztalos a falapba a díszítést.

**HAVONTA
ÉS ÉV VÉGÉN
DÍJAKAT
SOR SOLUNK KI!**

Díjazottaink: Nagy Amanda, Gyergó-szentmiklós; a székelyudvarhelyi Móra Ferenc Iskola III. A; a szatmárnémeti Rákóczi Ferenc Iskola III. C osztálya.

SZÓ-MÓKA

A mai nap az a holnap, amely miatt idegeskedtünk tegnap.

◆ Becsapott a villám, én meg hittem neki.

◆ A hülyeség nem pók, mégis behálózza a világot.

◆ Én végeztem a feladat oroszlánrészét: üvöltöttem.

◆ KISKÓPÉ VENDÉGEI: UNIPAN HELGA TAVASZTÁNCOLTATÓ

Idén **UNIPAN HELGA** a vendégem, aki szinte a Napsugár indulása óta rajzol a lapnak. Helga néni sokat sétál a Kolozsvár környéki erdőkben, távcsővel, fényképezőgéppel, jegyzetfüzettel. A látottakat mesteri módon örökíti meg. Hallgassátok, hogy amíg fest, mit mesél nekem a képről!

Ébred a természet, hiába, hogy a naptár szerint március huszadika után kezdődik csak a tavasz. A tóparton összesereglett gázlómadarak a közelgő kikelet tiszteletére zenés táncelőadást terveznek. Biztosan hírneves zeneszerző művének dallamára képzelik bemutatni a pompás produkciót.

A baloldalt fáradtan gubbasztó púpos bölömbika a mély hangok felelőse. Ő nappal általában a nádasban rejtőzik, szürkületkor kiereszti bűgő hangját. Ilyenkor a közelben bóklászók azt gondolhatják, valami nagy állat húzódott a karcsú nádszálak mögé. Társai megbecsülik, mert igen szorgalmasan gyakorol.

Az előtérben fontoskodó, apró termetű vízityúk felel azért, hogy mindenkinek mindene meglegyen, a résztvevők időben érkezzenek a próbára. A nálunk fészkelő, rejtőzködő madár figyelmét semmi sem kerüli el, kitűnően bukik a vízbe, ha valamelyik lámpalázás fellépő vagy zenész elejtene valamit.

Az előadás rendezője a jobb oldalon kutakodó szürkegém. Igen szigorú, elvárja, hogy már a próbán is minden a legnagyobb rendben legyen, mindenki a számára kijelölt helyen, a rendezői elképzelés szerint alakítson. Sokkal könnyebb neki most fontoskodni, mint amikor nagy csapatával csoportosan vonul.

A ritkán látható fekete gólya is előkerült magas fákra épített fészke rejtékéből. Fekete frakkja, fehér inge jelzi: ő a karmester. Piros harisnyáját elrejt a zenekari árok, a csőre villan majd vörösen, amint vezényel.

Az előadás fénypontja a fején dísz tollat viselő, sárga zokniba bújt három hófehér kiskócsag, a balettkar fellépése. Kérjük, foglalják el helyüket. Kezdődik az előadás!

Mikor hallható a bölömbika jellegzetesen mély hangja?

**Nyerteseink: a zilahi Simion Bărnuțiu Iskola III. B;
a marosvásárhelyi Dacia Iskola IV. D osztálya.**

**A megfejtéseket és a nyertesek listáját honlapunkon közöljük:
www.napsugar.ro/megfejtések.php**

**HAVONTA
ÉS ÉV VÉGÉN
DÍJAKAT
SORSOLUNK KI!**

ILYEN A SPORT GURUL A LABDA

BÁLINT JULIANNA rovata

Hahó, zöld a gyep, irány a focipálya! Novemberben kezdődött és decemberben ért véget a közel-keleti sivatagos Katarban idén kivételesen télen megrendezett labdarúgó-világbajnokság 22. kiadása. Íme, néhány érdekesség!

Az Európa Bajnoki cím nyertese, Olaszország nem jutott ki a világbajnokságra! Svédország csapata is otthon maradt. Sokan úgy gondolták, elátkozott bajnokság az idejé, hiszen nehéz időket él a világ. A nyári bajnokság téli kiadásának kevesen örültek.

Katarban 2022 őszén-telén mégis 172 gólt lőttek, soha más VB-n nem sikerült ennyi labdát a hálóba küldeni. Ez azt jelenti, hogy meccsenként átlagban legalább két gólt lőttek. A győztes argentin válogatott a második olyan csapat a tornák történetében, amely úgy nyert, hogy az első mérkőzését elveszítette. Ez volt a harmadik VB-döntő, amely 11-esekkel dőlt el.

Az argentin-francia döntőn, először a bajnokság történetében, mindkét csapatban egy-egy játékos több gólt szerzett. Az argentin Lionel Messi kétszer, a francia Kylian Mbappé háromszor talált be a hálóba. A hétszeres aranylabdás Messi a világbajnokságok történetének hatodik játékosa, aki egy torna hat mérkőzésén is gólt lőtt.

A döntőben mesterhármast szerző Kylian Mbappé az ötödik futballista lett, aki két VB-döntőben is betalált. A négy évvel ezelőtti VB döntőn lőtt két góllal és a mostani kettővel egyelőre ő a VB-döntők legeredményesebb játékosa. Mbappé egyúttal az első játékos, aki döntőben két percen belül gólt duplázott.

A 22. foci világbajnokságon chip-et tettek a labdába! A kis érzékelő feladata, hogy jelezze, pontosan hová esett a labda. Úgyhogy ezután a bírónak nem lesz szemüvegre szüksége. Viszont nem elég felfújni a labdát, a benne rejlő okos szerkezetet fel is kell tölteni!

A nézőszámot tekintve, a katarai torna az örökrangsor második helyét szerezte meg. Egy mérkőzést átlagosan 53 200, a tornát összesen 3 400 000 szurkoló követte a helyszínen a futballtörténet első őszi-téli világbajnokságán.

A HÓNAP KÉRDÉSE

Mit takar a futballban a 11-es rúgás elnevezés?

HARMADIKOSOK, FIGYELEM!

Az idei **Napsugár Öttusa** országos bajnokság házigazdája a szovátai S. Illyés Lajos Általános Iskola. Részletek honlapunkon:

<https://www.napsugar.ro/napsugar-ottusa-bajnoksag-2/>

MÜLLER KATI rajzai

◆ ÚTON A KÉPZŐMŰVÉSZET TÖRTÉNETÉBEN A BARLANGRAJZTÓL A KÉPERNYŐIG

MURÁDIN LOVÁSZ NOÉMI rovata

A SOKOLDALÚSÁG MŰVÉSEI

A reneszánsz kor az irodalomban, képzőművészetben, tudományokban, zenében jártas, nagy tudású polihisztort értékelte. A hírneves építészek, szobrászok és festők tehetségét Európa-szerte csodálták.

A páratlan szellemű Leonardo da Vinci (1452–1519), az itáliai reneszánsz mestere tanulmányozta a madarak repülését, elképesztő gépezeteket talált ki, köztük egy madárszárnyakról mintázott repülőszerkezetet is. Kifejlesztette a *chiaroscurót*, a fény-árnyék hatással élő festési módot, mely a formákat háromdimenziósnak mutatja. Találmánya a színeket és körvonalakat füstös árnyékkal lágyító *sfumato* technika.

A reneszánsz művésztől elvárták, hogy szobrászatban, építészetben, költészetben is kiváló legyen. Michelangelo Buonarotti (1475–1564) legismertebb festménye a római Sixtus-kápolna mennyezetét borítja. A hatalmas római Szent Péter-bazilika terveibe is besegített. A bibliai Dávidot ábrázoló szobrát egyetlen, óriási márványtömbből faragta ki. Erre előtte szobrász nem vállalkozott. 60 éves korában Michelangelo ötvennél több verset, szonettet írt.

A XVI. századi velencei festők híresek voltak káprázatos színkezelésükről. Kiváló festékeiket annak köszönhették, hogy Velence kikötőjében gyűlt össze a világ luxuscikkeinek jelentős hányada. A velencei Tiziano és Veronese festményein a rajz és a tömeg szinte feloldódik a ragyogó, erős színekben. A mesterek az élethűség és az összhang kedvéért finom harmóniákat, egyedi kompozíciókat hoztak létre.

MASZAT MŰVÉSZ FELHÍVÁSA

Alkossátok újra a Mona Lisát! Rajzoljátok újra, milyen lenne a jelenkori környezete, frizurája, ruhája?

RAJZFILMAJÁNLÓ:

A művészet története (2. rész): A három gigász
(A reneszánsz virágkora Itáliában)

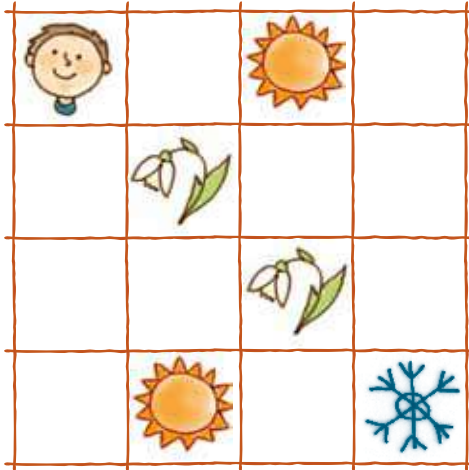
<https://www.youtube.com/watch?v=YjOSQAT4aAI&t=2s>

TALÁLD KI!

MÜLLER KATI rovata
A megfejtéseket a 26. oldalon talárod.

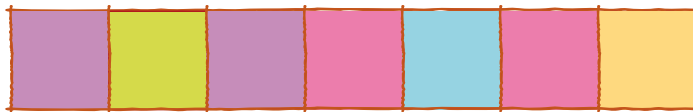
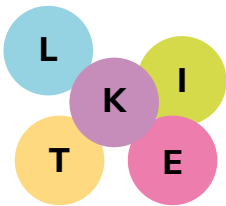

1

Tavaszi rajzos szudoku: egy sorban és egy oszlopban mindenik képből csak egy lehet. Rajzold minden kockába a négy ábra közül a megfelelőt.

2

Másold a betűket az alapjukkal azonos színű négyzetbe – így is hívják a tavaszt.

3

Húzd át a hálóban az alább felsorolt szavakat (vízszintesen, függőlegesen, átlósan, bármilyen irányban haladhatsz), a megmaradt 5 betűből pedig alkoss újabb, március 15-ével kapcsolatos szót.

**ÁGYÚ, CÍMER, CSÁKÓ,
HAZA, KARD,
KOKÁRDA, MAGYAR,
PAJZS, ZÁSZLÓ**

K	O	K	Á	R	D	A
H	M	A	GY	A	R	CS
A	P	R	H	U	Ú	Á
Z	A	D	SZ	GY	Á	K
A	J	Z	Á	SZ	L	Ó
R	ZS	R	E	M	Í	C

4

Egészítsd ki a rajzos közmondást:
Egy fecske...

NEVESS VELEM!

- Anya, lemegetek játszani?
- Ezzel a szakadt nadrággal?
- Nem, a szomszéd Danival.
- Hogy esik visszafelé az eső?
- Sehogy, miért kérdezel ilyen butaságot?
- Anya azt mondta, vigyek esernyőt, mert lehet, hogy visszafele esni fog.
- Doktor úr, segítsen rajtam. Macskának képzelem magam.
- Hm. És mégis mióta?
- Kiscica korom óta.
- Mi ez a kiabálás nálatok?
- A nagyapám magyarázza a matek házit az apámnak.
- Önnek rendkívül fertőző betegsége van – mondja az orvos. – Ezért ezentúl csak palacsintát és pizzát ehet.
- És ezektől meggyógyulok?
- Nem, de más ételt nem tudunk becsúsztatni az ajtó alatt.
- Miért találták fel a fehér csokit?
- Hogy a néger gyerekek is összemaszathassák magukat.

Hétfő Kedd Szerda Csütörtök

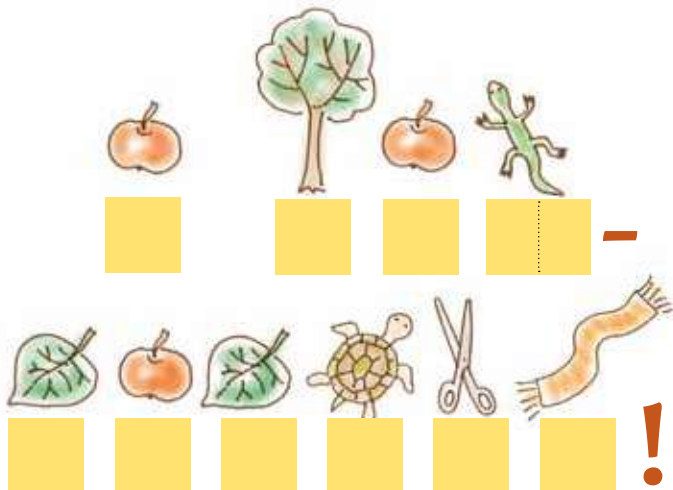
Péntek Szombat Vasárnap

Így öltözz tavasszal!

5

– Gyerekek, ki tudna olyan élőlényt mondani, amelyik télen eltűnik, tavasszal pedig újra előbújik? Dani meglepő választát a kezdőbetűkből olvashatod ki.

REJTVÉNYPÁLYÁZAT

	1.	I	Óra méri Örvende- ni kezd!				
Részben kidönt!					Nem mo- zog foly- tonosan	Román gallér (GULER)	Ipszilon
Rövid szúrófegyver							
A tárgy ragja		2.	Kés része				E
Fél véka!			Q! Nem bejövő			Liter	Orosz Géza
... szüli a tolvajt (közmondás)							
Ágvég! Nagy sze- génység		Végtelenü- ideges!	Nulla				
N						Sínvég! Kerti szerszám	
Méter		Nem az J betű rokona			Keresztül	Római 100	
A közepén félne!			Öcsém közepe! Zorro jele				
Megnyeri a versenyt					Disznó- lakás		

Döme Zsuzsa versének hiányzó sorát, a rejtvény megfejtését küldjétek el nekünk!

Int a tavasz: – Viszlát, tél!
.....?
Üde zöldbe öltözöm,
nyárig ide költözöm.
Visszainteget a tél:
– Éppen jókor érkezted!
Hógúnyám levetkezem,
ősz után jelentkezem.

HAVONTA ÉS ÉV VÉGÉN DÍJAKAT SOR SOLUNK KI!

▲▲▲▲▲
Nyerteseink: Bójte Balázs-Patrik és Bernád Zoltán, Heveder; a csíkszeredai Petőfi Sándor Iskola IV. A osztálya; az ivói II-III.; a dési IV. A; a varsolci IV. B osztály.

VAJNÁR ILONA rejtvénye

A feladatokat Alföldy Andrea, Búzási Noémi, Szilágyi Mária és Tunyogi Katalin, a nagyváradai Szacsvey Imre Általános Iskola tanítónői állították össze a Polgár Judit Sakk Alapítvány szakmai jóváhagyásával.

VII. Alapsori matt

- A leggyakoribb mattmotívum az alapsori matt.

Az alapsor a világosnak az első, sötétnek a nyolcadik sor.

Fontos, hogy a gyalogok védjék királyukat a támadástól, ugyanakkor vigyázni kell, hogy ne épp ők legyenek azok, akik a menekülés útját elállják.

1.

Figyeld meg a sakkállást!

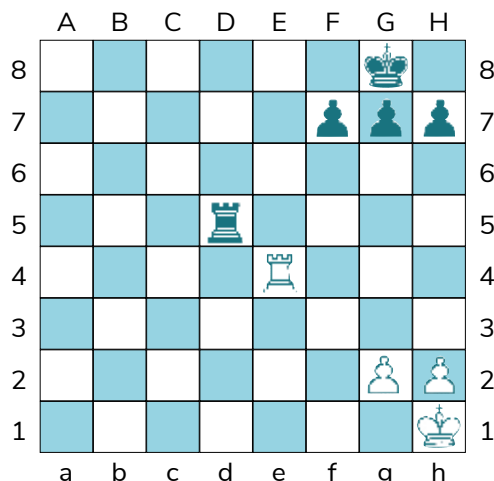
- Adj mattot a sötét királynak egy lépésben! Jelöld nyíllal a bástya útját!
- Az eredeti sakkállásból kiindulva karikázd be, mit mondanál, ha a sötét bástya a D1-re lépne!

SAKK

MATT

- Állapítsd meg, és jelöld aláhúzással, hogyan háríthatja el a veszélyt a világos!

leütéssel közbehúzással ellépéssel

2.

- Rajzold a centrumba azt a bábót, amelyiknek első betűjével kiegészítheted a hiányos szavakat úgy, hogy értelmesek legyenek!

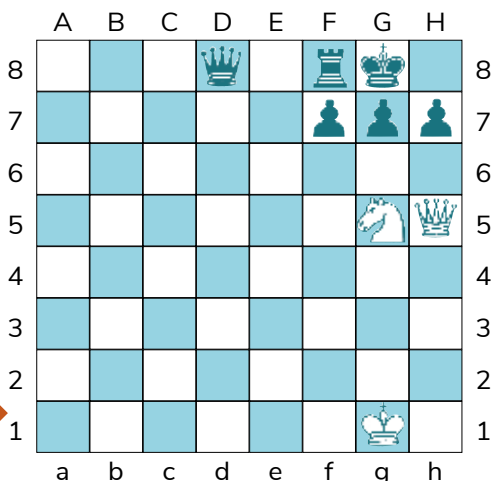
- A Sakkpalota életkép melyik mezőjén található ez a bábu?

3.

A Sakkpalota életkép alapsorairól gyűjts élőlényeket! Sorold fel őket!

4.

A Sakkpalota futóversenyén 6 versenyző indult: világos futó, világos huszár, világos gyalog, sötét futó, sötét huszár, sötét gyalog. A helyezésről a következőket tudjuk:

- A sötét gyalog megelőzte a sötét futót.
- A sötét futó jobb helyezést ért el, mint a világos futó.
- A sötét gyalog, a világos futó és a sötét futó nem volt dobogós.
- A világos huszár a sötét huszár mögött és a világos gyalog előtt végzett.

- Karikázd be, ki lett az első!

- A bekarikázott bábót rajzold a sakktáblára, a téglalapban megjelölt mezőre!

- Adj alapsori mattot 1 lépésben a sötét királynak!

A feladatok megfejtését a 26. oldalon találod, kivéve a 4c-t, azt küldd el nekünk. Év végén a beküldők közt sakkal kapcsolatos díjakat sorsolunk ki.

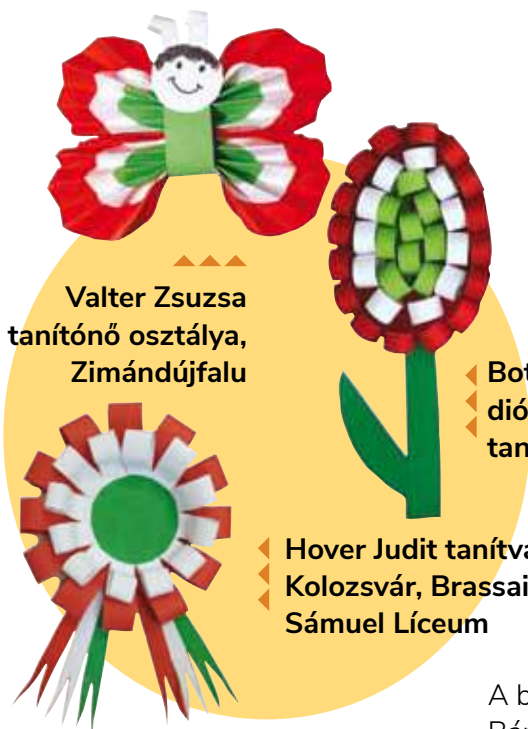
TI KÜLDTÉTEK

A kiscsibe nagy buksi,
a tojásból most kelt ki.
Bámulja a világot,
ő még ilyet nem látott.
Varga Maya Crystal,
Szászrégen

▲▲▲
Ackerman Nikol,
Nagyvárad

Ágyú dördül, puska por,
kezdődik a forradalom!
A nép készenlétben áll,
mert útjuk elzárva már!
Védik hát a hazájukat,
s abban az otthonukat.
Jöjjetek, ha bátrak vagytok,
s hazátokat védeni akarjátok!
Szántó Szandra,
Marosvásárhely

▲▲▲
Valter Zsuzsa
tanítónő osztálya,
Zimándújfalu

▲
Botka Ildikó
diósadi
tanítványai

▲
Hover Judit tanítványai,
Kolozsvár, Brassai
Sámuel Líceum

▲▲
Farkas Tímea,
Sepsiszentgyörgy

Pöttöm Áron Pöttömfalván élt. Itt mindenki pöttöm volt. Békésen éltek, de volt egy nagy bánatuk: Óriás Jim folyton lerombolta Pöttömfalvát. Senki sem tudta legyőzni.

Egy nap Áron arra gondolt, hogy mi lenne, ha ő mentené meg a falut. Aztán nagyot sóhajtott, mert az álma lehetetlennek tűnt. Egyszer csak megjelent egy tündér:

– Áron, ne félj, segítek neked – suttogetta. – Megajándékozlak három tulajdonsággal, amire szükséged lesz a csata során: önbizalom, bátorság, kitartás.

Mire Áron megköszönhette volna, a tündér eltűnt.

– Gyere ki, Óriás Jim – kiáltotta Áron. – Nem félek tőled! Kijött az óriás, és nagyot nevetett.

Sokáig viaskodtak, végül Áron legyőzte. Ő lett Pöttömfalva királya.

Na látjátok, hogy mindent el lehet érni, ha nagyon akarjuk!
Fekete Dávid, Marosvásárhely

A betegség lerombol, szétesel.
Bárcsak már ne lenne.
Bánom, hogy nem vigyáztam.
Kint játszhatnék: labdáznék,
hintáznék és csúszdáznék.
Ehelyett: itt gubbasztok,
várom, míg meggyógyulok.
Nem tetszik ez az élet,
mert nem élek.

Veres Blanka,
Marosvásárhely

▲▲▲
Galaczi Márk,
Gyimesbükk

KÓSZABÓCSZA

postát bont

Sziasztok!

Madárcsicsergésre figyelünk, és számoljuk, hány gólyafészek-be érkezett vissza a fehér-fekete lakó. Írjátok meg nekem, hogy számotokra mi a legnagyobb öröm a tavaszban!

Ilyenkor, márciusban is jólesik olvasni az újévi jókívánságokat, melyek a **marosvásárhelyi** Dacia Iskola IV. D osztályától és tanítójuktól, **Simon-Kerekes Csillától** érkeztek:

Boldog új évet kívánok,
hízzanak meg a jószágok,
s nőjenek nagyra az apróságok!

Ebben az új esztendőben
legyen öröm bőven,
az Úr adjon elégséget,
kerüld el a betegséget!

Azt kívánom ebben az új évben,
hogy legyetek békességben!
Isten vezéreljen utadon,
ne hajtson téged a vagyon!

Mindenkinek szép évet,
sok-sok mosoly mindenkinek!
Remélem, hogy pont így lesz,
örülök, ha igaz lesz.

Hozzon az új év derűt, vidámságot,
a szekérbe gabonát,
a serpenyőbe fánkot!

A Katalin bál pár éve hagyománnyá vált az iskolánkban, minden évben nagyon várjuk. Jó alkalom arra, hogy megtanuljunk késsel-villával illedelmesen enni, ez alkalommal csak kerिंगőt táncolunk, és mindenki igazi hercegnőnek és hercegnek érezheti magát. Jó érzés, hogy megoszthatjuk Önökkel ezt az örömünket is. Üdvözlettel: **Táslávan Melinda** tanító néni és a **seprődi** gyerekek

Zaboláról, Szigeti Éva osztályától rendszeresen érkeznek rajzok, kézimunkák. **Sütő Hanna Fruzsina** és **Hadnagy Bernadett Laura** munkája különösen tetszett.

A **székelyudvarhelyi** Tamási Áron Gimnázium másodikos, harmadikos és negyedikos lányai tanítók irányításával rajzot készítettek, melyet az adventi vásár során a református templomra vetítettek. Az eseményről **Szabó Zsuzsa** tanítónő számolt be.

1.

A Találd ki! feladatok megfejtései: 2. Kikelet 3. Huszár
4. Egy fecske nem csinál tavaszt 5. A fagyaltos.

2.

6.

K	O	Ú	Z	L	E	T	
O	S	Z	T	A	J	Z	G
P	I	A	A	J	Z	G	
J	B	A	L	Ó	K		
A	D	L	I	K	A		
U	J	J	E	V	I		
I	C	A	S	Z	Á	R	
S	T	K	L	Ó	J	Ó	

A melléklet rejtvényének megfejtései: 1. Szabadság
3. Az 1-es 4. Téltemető 5. Itt a tavasz! 7. 1-5, 2-3, 4-6
8. Beporzók napja 9. ...hol vagyunk most pontosan?

A sakkeladványok megfejtései: 1. a) E8; b) sakk; c) közbehúzással;
2. a) vezér; b) D3 3. nyúl, nárcisz, galamb, hal, gyékény, hattyú, sas, gólya, vadlúd; 4. a) sötét huszár b) F6

Vágjátok ki, és ragasszátok az osztály gyűjtőlapjára a bélyeget.

◆ OLVASS, ÉS KÜLDJ RAJZOT RÓLA!

▶ Nagyon fontosnak tartjuk az olvasást, és örülünk, ha valaki rátalál olyan olvasnivalóra, ami elvarázsolja. Ferencz Dalma a Harry Potter-kötetek olvasása során izgalmas lapbook-ot készített, amit bemutatott az osztálynak, és az kétség nélkül elnyerte tetszésünket.

György Tünde tanítónő, **Gyergyószentmiklós**, Fogarasy Mihály Általános Iskola

▶ **Kővári Renáta tekerőpataki** negyedikesei a román tankönyv olvasmánya alapján készítettek kívánságfát.

◆ SPORTOLJ, ÉS KÜLDJ FÉNYKÉPET MAGADRÓL!

▶ **Márton Annamária Csíkdánfalváról** küldte el két harmadikos tanítványa fényképes beszámolóját.

Kedvenc sportom a hoki, 5 évesen kezdtem el. Sok bajnokságon veszek részt, így az érmeim száma folyton gyarapodik. Előnyöm a gyorsaság, de a lövés se megy rosszul! **Szabó-Sándor Olivér** Nagyon szeretek hokizni. Felcsík csapatában lelkesen és eredményesen játszom! **Fülöp Csongor-Magor**

▶ A többéves gyakorlás nem volt hiábavaló: az idei síversenyen, az ausztriai Obertauernben dobogós lettem. Sikerült elhoznom az aranyérmet! Köszönjük **Lieb Márknak, a szatmárnémeti** Hám János Líceum tanulójának, hogy megosztotta velünk örömét.

▶ **Reich Annamária**, a **szatmárnémeti** Rákóczi Ferenc Általános Iskola III. B osztályának tanítónője büszkén írta sportos tanítványairól: **Poszet Péter** egyik kedvenc időtöltése a lovaglás. Lova neve: Titkos. **Kolb Schvarckopf**

Gábrriel negyedik éve futballozik, számos győzelmet aratott csapatával. **Thiruvadi Yaazhini Alesszia** jónéhány hazai és nemzetközi dzsúdóversenyen vett részt, mindig dobogós helyezést ért el. Nagypapája az edzője.

◆ NAPSUGÁR - SZIVÁRVÁNY KÉPTÁR

Képzőművész munkatársaink rajzaiból képeslap-sorozatot indítottunk. Rendszeresen küldünk belőlük azoknak az olvasóinknak, akik kitartóan írnak, rajzolnak nekünk.

Gyűjtsd te is!

MARK TWAIN: TOM SAWYER KALANDJAI

7. rész

Rajzolta: VASS JÓZSEF, rövidítette: LÁSZLÓ NOÉMI

Polly néni megtudja, hogy Tom haszökött a szigetről, de nem nyúzza meg a fiút. Inkább puszt ad neki, amiért szólni akart, hogy élnek. Becky továbbra is haragszik Tomra. Az iskolában a lány a tanító úr fiókjából kiveszi annak féltett Anatómia könyvét, és belapoz. Tom épp akkor lép be az ajtón, Becky ijedtében elszakítja a könyv egy színes lapját. Toporzékolva kiabál Tomnak, hogy kémkedik utána, majd kirohan. Később a tanító úr felfedezi a tintás könyvet, és pálcával elfenekeli Tomot. Becky nem árulja el, hogy valójában nem a fiú a hibás. Amikor a tanító úr felfedezi az elszakított oldalt az Anatómia könyvben, Tom magára vállalja a bűnt. A büntetés újabb szörnyű verés, Tom mégis boldog, mert a hálás Beckyvel sikerül kibékülniük.

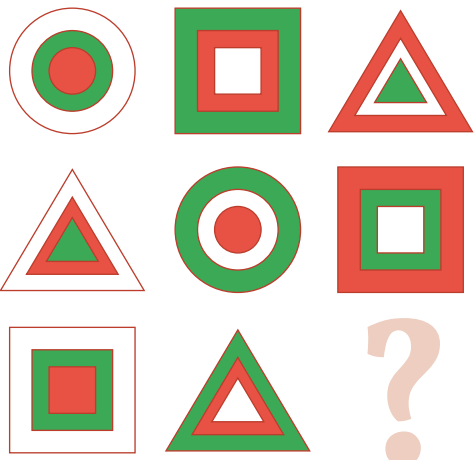
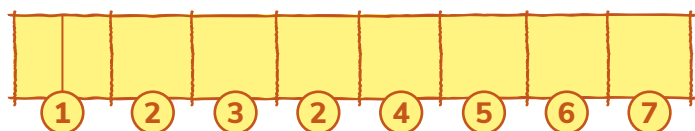
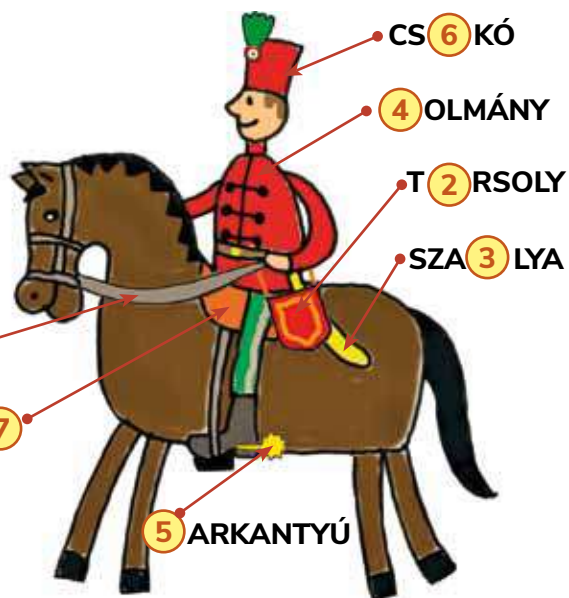

A nyári vakáció előtt a gyerekek összeesküvést terveznek a tanító ellen. A bosszú az évváró vizsga-előadás estéjén teljesül. A tanító feláll, hogy a táblára Amerika térképét rajzolja, majd a gyerekek földrajz-tudását kikérdezzék. Ekkor a padlásszoba csapóajtóján át, kötélen, ronggyal bekötött fejű macskát engednek le. Az ijedt, kapálózó macska belekapaszzkodik a tanító parókájába és lerántja azt. Az ünnepélyesen kivilágított teremben feltűnően ragyog a tanító úr kopasz feje búbja. Szállásadója, a szobafestő fia előző este a bóbiskoló tanító fejét bearaanyozta! A vakációban Tom kanyarós lesz, öt hosszú hétig feküdni kell. Mire meggyógyul, a faluban megkezdődik a gyilkosság ügyének tárgyalása.

TÖRD A FEJED, NEVESS VELEM!

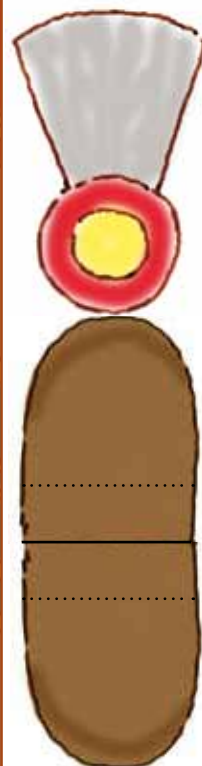
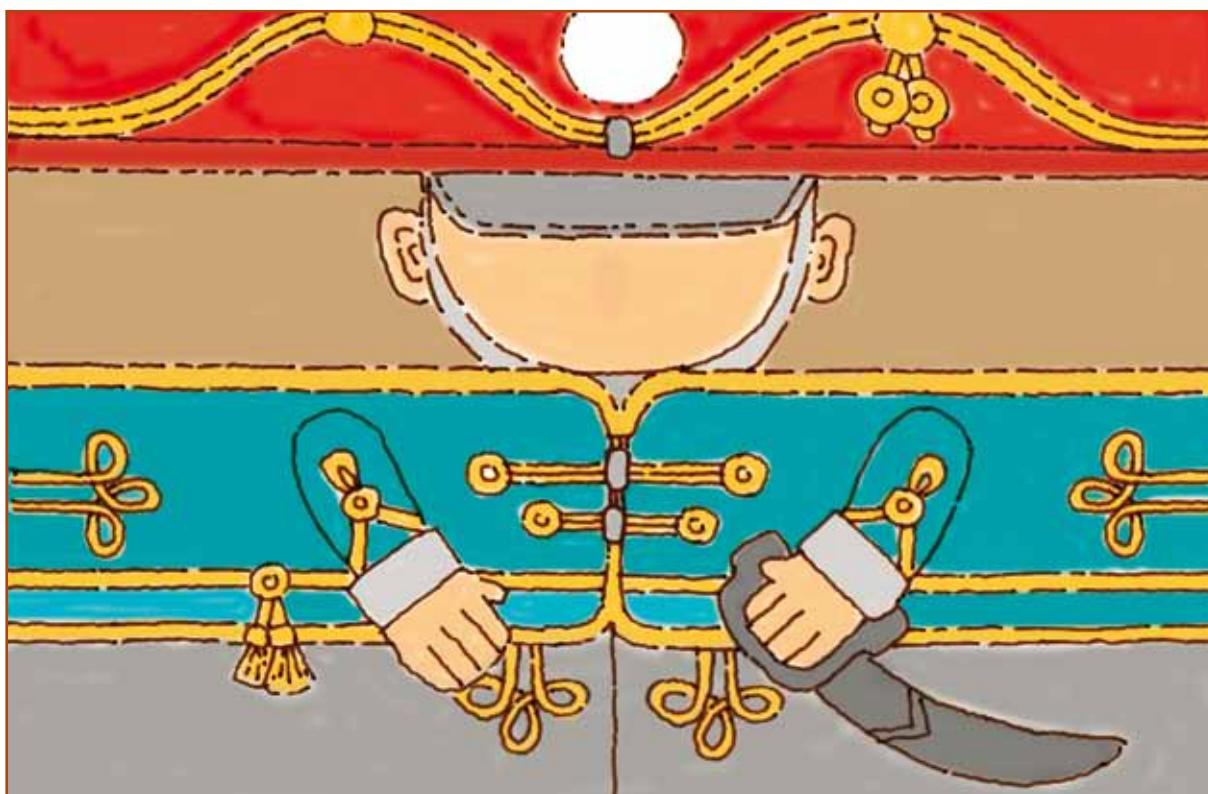
A megfejtéseket a 26. oldalon talárod.

1 Egészítsd ki a hiányzó betűkkel a huszár felszerelésének darabjait, majd másold a betűket a lenti sorba.

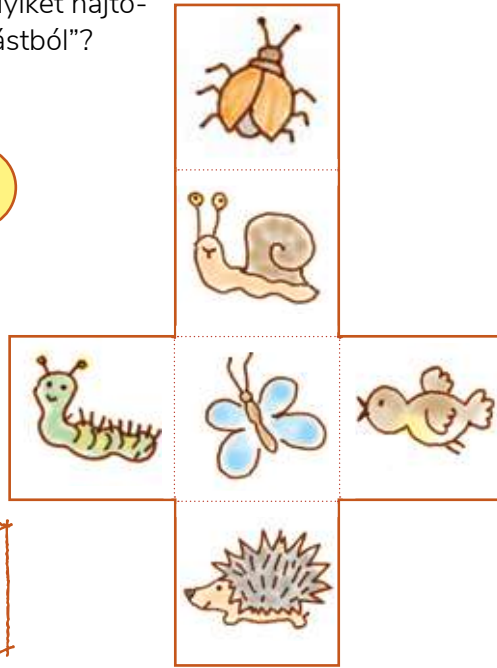
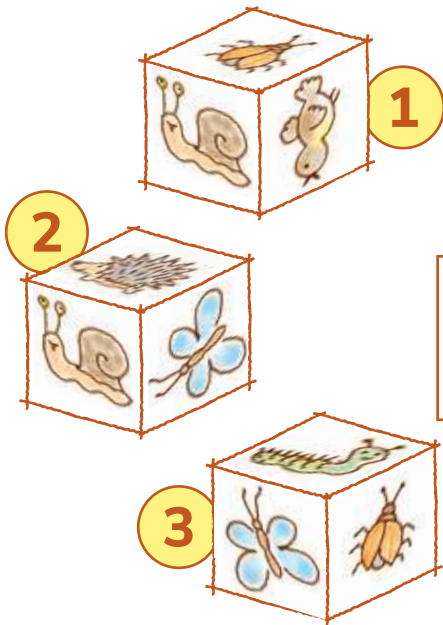
2 Figyeld meg, hogyan követik egymást a színek és a formák, és rajzold meg a kérdőjel helyére a hiányzó ábrát.

Vágd körül a huszárt, rajzolj neki arcot, ragaszd WC-papír gurigára. Ragaszd a tollforgót a csákója tetejére, két csizmáját a henger aljára. A lap túloldalán meglesheted, milyen lesz, ha elkészül.

3

A három kocka közül melyiket hajtogattuk az itt látható „palástból”?

NEVESS VELEM!

- Miért van a hattyúnak hosszú nyaka?
- Hogy ne fulladjon meg, ha árvíz van.
- Lassú és piros, mi az?
- Csigavér.
- Hogy hívják a jókedvű kutyát?
- Bolldog.
- Mit iszik a magányos ember?
- Egyedüllét.
- Melyik tyúk tojja a csokitojást?
- A kindermagos.
- Édesanyád gyereke, de nem a testvéred. Ki az?
- Te magad.

4

Karikázd be azokat a betűket, amelyek fölött a kinagyított virág szakasztott mását találsz. Olvasd össze őket. Egy kora tavaszi virág neve a megfejtés.

TÉ

SZ

LT

EME

HÁ

AN

TÓ

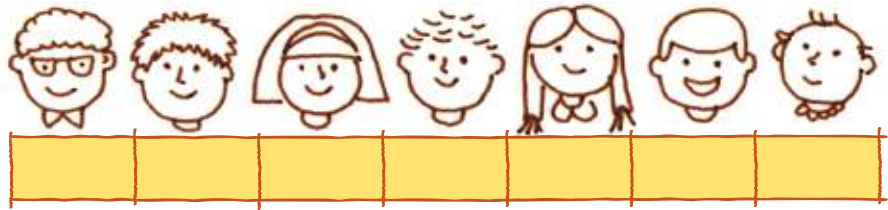
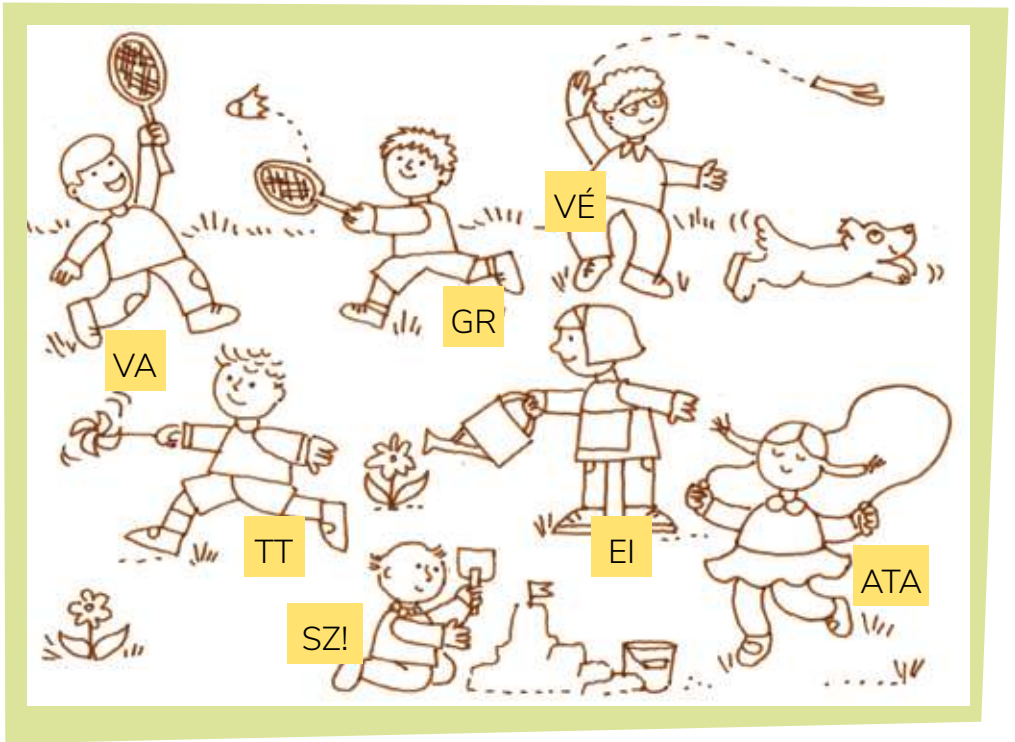

A kézimunka leírását a lap túloldalán találod.

- Csak a tiéd, mégis mások használják a legtöbbet. Mi az?
- A neved.
- ◆
- Hogy hívják a férfias sast?
- Pasas.
- ◆
- Miért csapták ki a lajhárt a suliból?
- Folyton lógott.
- ◆
- Két lába van és egy ormánya. Mi az?
- Felefánt.
- ◆
- Hogy legel a fejetlen tehén?
- Ugyanúgy, mint amelyiket már megfejték.
- ◆
- Hogy hívják a zöld csuhás szerzetest?
- Környezetbarát.
- ◆
- Mit csinál az eszkimó fürdőnadrágban?
- Fázik.
- ◆
- Milyen a nyugodt cipzár?
- Nem lehet felhúzni.
- ◆
- Hogy hívják a kicsi kopaszt?
- Tarka.

5

Másold a szabadban játszó gyerekek melletti betűket az alsó sorban levő arcképek alá, és olvasd össze őket! Ki is színezheted a rajzot.

6

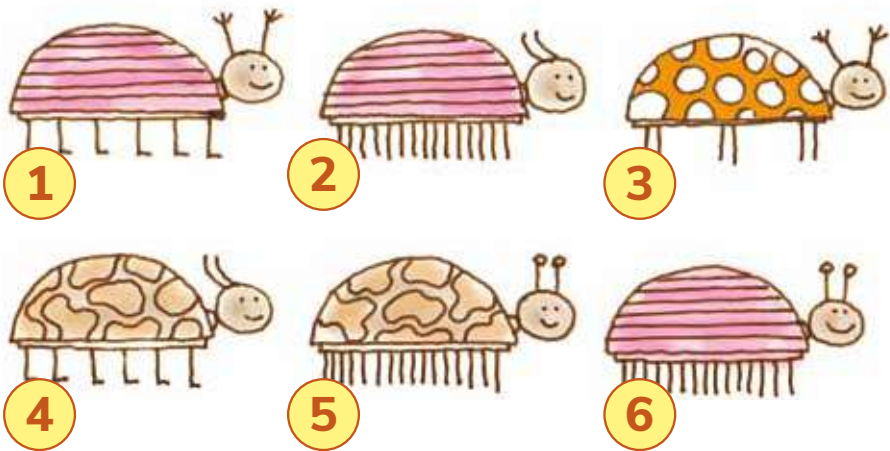
Keresztrejtvény – kicsit másképp. A sötét négyzetek helyét neked kell megtalálnod, besatíroznod. Egyelőre (felesleges) betűk állnak a helyükön. A meghatározásokat számozás nélkül, soronként adtuk meg. Függőlegesen is értelmes szavak alakulnak ki.

kavics, bolt	K	Ó	E	Ü	Z	L	E	T
kártyákat adogat, férfinév	O	S	Z	T	Y	E	D	E
itóka, íjat felhúz	P	I	A	U	A	J	Z	G
japán autójel, jobb párja, személyes névmás	J	H	B	A	L	M	Ó	K
kap ellentéte, népies lyuk, névelő	A	D	H	L	I	K	Á	A
kezünk végződése, becézett Éva	É	U	J	J	L	É	V	I
becézett Ilona, virág „törzse”	I	C	A	S	S	Z	Á	R
kígyóféle állat, nem rossz	S	I	K	L	Ó	F	J	Ó

Igen, egyiptomi vagyok.
Miből jöttél rá?

7

Ezek bogarak nem szeretik, ha játszótársuknak az övékkel hasonló a csápjja, a háta vagy a lába. Társítsd őket úgy, hogy mindannyian elégedettek legyenek.

8

Március 10-én ünnepeljük. Hogy mit? A rejtvény megfejtéséből kiderül.

VÍZSZINTES

1. Pálca
4. Birkafejl!
7. Kis áramforrás
9. Régóta, a közepén!
10. Nem érdes
13. Lottóvég!
14. Kutya
15. Tarajvég!
17. Focibíró „hangszere”
18. Magasztos költemény (ÓDA)

FÜGGŐLEGES

- 1. A megfejtés**
2. Disznólakás
 3. Tudáspróba, kérdéssor
 5. Higany közepe!
 6. Vés!
 8. Mikortól
 11. Becézett Róbert
 12. Száraz növényi szár
 14. S!
 16. Juttat

1	2	3		4	5	6
7			8		9	
P		10		M		
L	O	11		12		A
	13					P
14			15		16	
17		P		18		

VAJNÁR ILONA rejtvénye

Szóval szerinted?

9

Mit kérdez társától a méh? A nyíltól indulva fuss végig a labirintuson, és olvasd össze az útbaeső betűket!

▶	H	O	L	N	T	O	S
	GY	A	V	O	P	T	A
	U	N	K	M	O	S	N

– Miért zümmög a méhecske?
– Mert nem tudja az ének szövegét.

◆ A tücsök bulit szervez, és meghív minden bogarat. Eljön a katica, a sáska, a hőscincér, már csak a százlábú hiányzik.

Amikor már mindenki indulna haza, belép a százlábú, és dühösen mondja:

– Ki írta ki az ajtóra, hogy lábat törölni kötelező?!

◆ Bogarak fociznak a fán. Az egyik megsérül, de semmi baj, van cse-rebogár!